

Kap 47 : ”Entouraget”

1968 under universitetsstudierna ansågs följande som CGs ”cirkel”: prins Bertil, Carl Adam Lewenhaupt, Ameli Bagge, Meta Bergqvist, Christina Wachtmeister, Carl Johan Smith, Charlotte Arver & Anders Ihre, Madeleine Bussler, Eva Persson, Hans-Eric von der Groeben, Fredrik Skiöldebrand, Eva Treschow och Carl Olof Sturén.¹²⁰⁵ De var barndomsvänner, skolkamrater och vänners vänner.

Därefter växte kretsen snabbt. 1969 bestod den av ett 100-tal personer. Av de 25 närmaste vännerna studerade 23 och praktiserade två: Elva läste ekonomi på universitet, fem gick på handelshögskolan, fyra läste juridik, en läste till pol mag, en läste statskunskap, en läste till arkitekt. De två som inte studerat vidare var Carl Adam Lewenhaupt och Anders Philipson. Fjorton av de 25 var söner till direktörer, tre till godsägare, två till officerare och övriga till vardera en bokförläggare, advokat, skeppsredare, ingenjör, arkitekt och violoncellist. Solid högborgerlighet således.¹²⁰⁶ Att jämföra med 50 adelsmän som tog studenten på något av riksinternaten ungefär samtidigt: 12 blev godsägare, nio civilekonomer, sex civilingenjörer, fyra läkare och fyra jurister.¹²⁰⁷ Skillnaden mellan adel och högborgerlighet är inte så stor.

Fyra i det gamla gänget ställde 1969 upp på en intervju. Det var hans skolkamrater sedan Broms Carl Johan Smith, Carl Kleman och Johan Beckman och hans tränare och "adjutant" sedan 10-årsåldern kapten Bengt-Herman Nilsson. Alla hade positiva om inte särskilt specifika saker att säga om CG: En oerhört bra kamrat, osentimental, aningen romantisk, realistisk, utpräglad plikt känsla, naturintresserad, ekonomiskt sinnad, en verkligt god fotograf och med en förmåga att njuta av livet, snygga bilar och god mat. CG var givetvis intresserad av flickor men det räckte inte med att de var vackra. Hans blivande fru skulle vara en flicka med stil som dessutom var rolig, trevlig och hade något att säga. Och så var CG full i sjutton. Nilsson drog sig till minnes en mängd episoder där CG vägrat dra växlar på sin kunglighet. CG tog alltid på sig skulden för egna och andras upptåg, stod i kö och förväntade sig att behandlas som alla andra.¹²⁰⁸

Efter det att CG blev kungamyndig 1971 ringde hovet runt till hans vänner och meddelade att han inte längre fick kallas Tjabo. Även andra förhållningsorder verkar ha gått ut. Som det synes de beryktade lojalitetskraven. CG som privatperson dog det året och ersattes av ett dygdemönster: Energisk, plikttrogen, envis, lojal, omdömesgill, seriös, ekonomisk & trevlig.¹²⁰⁹ Till 50-årsjubileet beskrev honom hans informationschef som envis, naturlig, rak, ärlig, uppriktig, ekonomisk, allmänbildad, snabb till beslut, lojal & humoristisk.¹²¹⁰ Jämför man listorna 1971-1996 är CG inte längre plikttrogen eller seriös. Det kanske är en övertolkning men även andra uppgifter tyder på en personlighetsförändring omkring de 50.

1974 hade utkristalliserat sig ett antal festpolare: Tore Bergengren & Björn Kreuger bosatta i Schweiz, Anders Lettström, Carl Johan Winberg, Anders ”Aje” Philipson, Carl Adam ”Noppe” Lewenhaupt, bröderna Carl och Gustav Banér och Erik ”Jejje” Brodin. Det är dessa som nämns i skrivierna vid tiden för CGs uppvaktnings av Silvia.¹²¹¹ Om de någonsin yttrat sig om CG har jag inte hittat artikeln. Deras tystnad har tolkats som att det pågår onämbara saker men förmodligen är de bara rädda för att uteslutas ur kretsen. Detta kommenterades 1975 som att kraven på bekantskapskretsen av många anledningar hade ökat när CG blev kung. Det var inte längre ett kompisgäng utan ett kungagäng vars existensberättigande var CG

¹²⁰⁵ Kronprins Carl Gustafs cirkel. Hänt i Veckan, 1968:11.

¹²⁰⁶ Gösta Ollén. Kronprinsens umgänge. Expressen: Reflex, 1969-04-30.

¹²⁰⁷ Lili-Anne Rundblad. Adliga strategier : en studie av adelns yrkesval och utbildning i Sverige 1960-1998. Stockholms universitet, institutionen för ekonomisk historia, 1999.

¹²⁰⁸ Margit Fjellman. Sådan är kronprinsen, del 1. Hemmets veckotidning, 1969:48.

¹²⁰⁹ Bengt Michanek. Här är kronprinsens kompisar. Allers, 1972:53.

¹²¹⁰ Herman Lindqvist & Elisabeth Tarras-Wahlberg. Carl XVI Gustaf - Porträtt i tiden. Ekerlids förlag, 2006.

¹²¹¹ Maude Edgahr. Kungens åtta bästa vänner. Lektyr, 1974:42.

själv i egen hög person. Rekryteringsbasen smalnade. Man måste ha samma intressen som CG, rå sin egen tid och ha pengar – mycket pengar – eftersom CG aldrig betalade ur egen ficka. CG bestämde reglerna för samvaron: Absolut diskretion! Fullständig lojalitet! Hundraprocentig ärlighet! Hemlighetsmakeriet ökade. Detta hade både med säkerheten kring CG att göra och med hans motvilja mot publicitet. Det var inte CGs ”inre cirkel” emot. Även de ville ha ett privatliv och i nyhetsbristen framstod samvaron med CG som mera intressant än den var.

Anders Lettström hade en halvofficiell position som kungagängets talesman. ”[Han är] gängets diplomat. Det är ofta han som får ta stötarna när någon utomstående försöker tränga på. Han har en otrolig förmåga att kunna säga nej och 'det är omöjligt' på ett otroligt trevligt sätt.”¹²¹² Fallhöjden för Lettström var desto större när han 2011 blev avpollletterad.

Rimligen borde det finnas en seriös(are) grupp i CGs umgänge men det har inte gått att identifiera vilka det skulle vara. Silvia förefaller den mest stadgade i sällskapet och ända från början måttligt förtjust i CGs festprissar även om hon tolererade krocketklubben – som dock vid det laget slutat spela krocket och bara möttes för att ha roligt. CG tycker att hans affärsbekanta hjälper honom hålla verklighetskontakt – alltid ett problem för en person i CGs ställning.

2001 publicerades ytterligare en lista över CGs närmast vänner: Carl Adam ”Noppe” Lewenhaupt, Anders Lettström, Christer Tegnér, Stefan Persson, Anders Wall, Hans Eric ”Jeje” Brodin, Johan Åkerhielm, Anders ”Aje” Philipson, Christer Gustafsson, Kenny Bräck, Torgils Bonde, Erik Lallerstedt, Stig Strand, Björn Åkerlund, Fredrik Ramberg, Fred Wennerholm & Archie Hamilton. Kriterierna förefaller vara lång bekantskap, pengar och intresse för mat, fester, jakt, bilar, segling & utförsåkning. ”Kungen är känd för sin nyfikenhet och sin oerhörda sociala kompetens. Han älskar att träffa nya människor men därifrån till att bli polare med kungen är steget långt. Det tar oerhört lång tid innan du kommer in i den inre cirkeln kring kungen. Det gäller att du blir presenterad av en av hans vänner och så vidare. Alla vet att det är bra för ens affärer att bli förknippad med kungen som kompis men det är naturligtvis inget man pratar högt om. Grundregel nummer ett är att inte prata om sin relation till kungen. Allt ska skötas diskret och snyggt. Många har försökt sola sig i glansen av kungen men åkt ut från umgängeskretsen snabbare än kvickt.”¹²¹³

Undantaget heter Bertil Nordström, fartygschef (!), matthandlare & allmän rufflare: Bertil ”Bersan” Nordström bor på Beckholmen på Djurgården, i ett hus som på kungens uppdrag hyrs ut av Kungliga Djurgårdens förvaltning. ... Kungen och ”Bersan” har känt varandra sen ungdomen. ... Kungen och ”Bersan” är bästisar och när de träffas är det för att umgås som två medelålders män brukar göra. De ligger i varsin soffa med en öl och kollar på fotboll och snackar. De kan prata om precis allt och kungen vet att det han säger stannar där. I motsats till alla kompisar bryr sig ”Bersan” inte om ifall han tillhör de innersta kretsarna eller inte. Någon ställning inom hovet intresserar honom inte det minsta, så han är faktiskt en av de få som öppet vågar ha en annan åsikt än kungen.¹²¹⁴

*

Ingen i CGs vänkrets har senare haft en framträdande roll i samhället. Det har förklarats med att deras högborgerligt konservativa åsikter och livsstil upplevts som alltför avvikande, en form av politisk diskriminering således, men beror väl också på Sveriges politiska karta: Svenska affärsmän har sällan en politisk roll.

¹²¹² Per Gudmundsson. Kungens hårda krav på vänkretsen. Kvällsposten, 1975-11-16.

¹²¹³ Johan T Lindwall & Tomas Carlson. Kungens kompisar. Expressen, 2001-06-04.

¹²¹⁴ Eva Åström. Grattis Kungen. Svensk Damtidning, 2006:17.

CG, vänkretsen och deras kvinnor har följts åt genom åren. Eftersom de är jämnåriga har de gift sig och fått barn ungefär samtidigt. Alla är gudfäder och gudmödrar till varandras barn. De har också varit otrogna och gift om sig med varandra. Deras barn umgås med varandra. Skildringarna av deras möten är dock inte alltför upphetsande. De bjuds t ex in till Solliden där kvinnorna tar hand om barnen medan karlarna var ute och fiskar. De åker skidor ihop, de håller fester hos varandra o s v. Festerna kan trots allt bli ganska livade. Medan CG var tillräckligt välgymnastiserad för sådant har han hängt i knäveckan i takkronan i Sollidens gäststuga sjungande serenader.

Det skall mycket till innan någon helt stöts ut ur vänkretsen. Detta har nog mindre att göra med CGs lojalitet mot gamla vänner än oro för vad de har att berätta för journalister om de blir ratade. Strategin förefaller effektiv eftersom faktiskt ingen i CGs närmaste vänkrets verkar ha berättat om sina erfarenheter. Förmodligen finns det även en ekonomisk aspekt. Liksom för paparazzi-bilderna är den svenska marknaden för liten för att det skall löna sig. Eftersom ingen officiellt försvinner blir bekantskapskretsen något av en kökkenmödding som ingen numera känner i detalj. Nya tillkommer men gamla finns kvar i periferin. Den senast tillkomne i raden är affärsmannen Bertil Hult som dels kunnat hänvisa till sin gemensamma dyslexi, dels bokstavligen köpt sig in genom att bjuda CG och familj på storslagna fester. God ekonomi är som sagt ett villkor för att finnas i CGs kretsar. Hult förefaller dock ha försvunnit ut i periferin 2011 tillsammans med Anders Philipson m fl.

Silvia agerar dörrvakt. Hon fick dock lära sig att det var CGs vänkrets, inte hennes. Ingen berättade för henne om affären med Camilla Henemark förrän hon läste om den i tidningen.

*

”Håll i gång-gänget” inom vänkretsen har blivit mycket omskrivet de sista åren. Några presentationer:

Carl Adam "Noppe" Lewenhaupt (1947-)

Noppe Lewenhaupt är son till kabinettskammarherren och greven Gösta Knutsson Lewenhaupt (1912-1996), vd i Svenska IBM AB (senare arbetande styrelseordf), och friherrinnan Christina Louise "Sicky" De Geer af Leufsta (1917-2004). Lewenhaupt är Sveriges äldsta ännu levande adelssläkt. Fadern ägde fideikommissen Geddeholm utanför Västerås som drev jord- och skogsbruk. Det fanns ett riksdagsbeslut från 1963 att de dåvarande ägarna av fideikommissen skulle bli de sista men lagstiftningen medgav att den ombildades till ett s k fideikommissaktiebolag vilket för Geddeholm skedde 1976/77. Noppe sålde dock 1997, året efter faderns död, av egendomen. Enligt en version p g a arvsskiftet – de hade varit tvungna att stycka gården. Enligt en annan version därför att han var barnlös. Den hade då varit fem generationer i släkten.

Noppe hade en trasslig skolgång. Han gick om gymnasiet ett år på Sigtuna men relegerades 1967. Han har praktiserat på varuhus på olika håll i Europa och avancerat till mellanchefspositioner på NK, Harrods, Marks & Spencer och Bloomingdales. För NKs räkning var han två år London och ett år i New York. 1979 tog han över gården. 1986 startade han ett s k call center för telefonförsäljning efter amerikansk modell som blev mycket framgångsrikt och som han 1997 sålde till Telia-Sonera. Därefter har han setat i styrelser och kunnat använda sitt namn i olika sammanhang. Han är mycket intresserad av jakt och bilar.

Noppe var gift 1978-1982 med Ann Kerstin Katarina Svanstein (1958-), 1983-1995 med skådespelerskan Anna Kristin "Grynet" Mollvig (1942-), 1997-2001 med Maria Susanne Johansson-Ekman (1951-) och från 2004 med sydkoreanskan Lee Haeng-Wha (1959-) som arbetade i Ralph-Lauren-butiken på NK. Skilsmässan från "Grynet" 1996 blev mycket omskriven men Grynet själv teg.

Grynet var känd för uttalanden som att "Karlur var betydligt överreklamerade. Men att hon givetvis skulle sakna dem om de försvann." Noppe hade uppenbarligen passerat nålsögat. Hon påstod de fallit för varandra därför att de hade samma sorts humor. De var också båda intensivt intresserade av sex. Bådas motto verkar ha varit "En dag utan ett nyp är en förspild dag." Skilsmässan var på Noppes initiativ. Grynet levererade senare en halv förklaring: "En sak är Grynet dock medveten om och tacksam över. När hon gifte sig med 'Noppe' för 12 år sedan förlorade hon inte sin själ för grevinnetiteln. Någonstans inne i henne fanns hela tiden den kämpande ensamma mamman som aldrig hade en tanke på att en rik greve skulle komma på sin vita springare och lösa problemen."¹²¹⁵ Kanske tröttnade Noppe på den inställningen men troligare är att hon föll för åldersstrecktet. Grynet: "Det gick bra tills jag var femtio."

Anders "Aje" Philipson (1943-)

Aje Philipson är son till affärsmannen Gunnar Philipson (1883-1970) och modellen Märtha Möller (1917-1997). Fadern blev mycket förmögen på import av Chrysler, DKW och senare Daimler-Benz. Han hade också en fabrik för slutmontering av bilarna. Pengarna investerades i fastigheter och "en av landets främsta silversamlingar – förvarad i gamla skokartonger hemma". Tillgångarna värderades som mest till över en halv miljard vilket gjorde familjen till rikast i Sverige. Ajes personliga förmögenhet uppgick efter arvsskiftet 1998 till 78 miljoner vilket han 2004 förmerat till 128 miljoner.

Aje tog realexamen (?) på Norra Latin 1964. Därefter praktiserade han ett år på Daimler-Benz i Tyskland och läste företagsekonomi ett år i USA. 1966-1970 satt han i styrelsen på faderns firma. Hans föräldrar bodde i Schweiz. När fadern dog förväntade han sig att ta över ledningen: "Nu kommer jag personligen att leda företaget. Jag är medveten om att det finns brister i min formella utbildning till en ledande affärsman. Men jag skall omge mig med erfarna rådgivare."¹²¹⁶ I stället lyftes han 1971 ut ur företaget av sin mor som hade aktiemajoriteten. Aje och syskonen fick laglotten 15 procent var.

1972/73 lånade han ut en hel del pengar till direktören Sven Stenheim på Trygg Hansa som drev en sorts pyramidspel där de som investerade utlovades 10 procent utdelning varje månad. 30-35 personer lånade ut cirka 40 miljoner, Aje 8 miljoner. Bara 16 hörde av sig efteråt till polisen. Detta tycks ha berott på att merparten pengar var svarta. Rättegången om saken ägde rum 1974. Det året gav Aje sin sista intervju. Han avskyr pressen t o m ännu mer än CG. Efter en lång process fick Aje 1989 tillbaka 6.5 miljoner.

1971 och framåt ägnade sig Aje åt ett frenetiskt om än planlöst lyx- och lättingsliv. Pengar hade han ju så att det räckte och blev över. Han lär ha sagt: "Jag tänker inte skaffa mig magsår när jag inte behöver. Det är både bättre, hälsosammare och roligare att leva som jag gör." – "Stugan på Ingarö är det heligaste jag har. Där kan jag koppla av och vara mig själv."¹²¹⁷ – "Jag gillar fester. Alla typer av fester. Och jag är en sådan som alltid har roligt." Hans försök att bli en del av det internationella jetsetet tycks av någon anledning inte ha lyckats. Han tog dock över många av deras ovanor. Som person betraktades han tidigt som unik för Sverige. Landets ende lyxlirare. Alla andra rika personer i Sverige är arbetsnarkomaner. Numera sysslar Aje med förmögenhetsförvaltning. Han äger godset Skenäs i Vingåker i Sörmland där han förvarar en större bilsamling, ett 50-tal lyx- och sportbilar. Stora arealer var 1984-2009 inhägnade för jaktdjur åt rika turister: kronhjortar, mufflonfår, dovhjortar, vildsvin och visenter. Liksom CG är han lite av en hobbybonde.

En jämnårig kamrat beskrev honom 1988 som familjen Philipsons charmtroll: "Medelbegåvad, lugn och trevlig. Egentligen är jag förvånad över att han har kunnat hålla en sådan själslig balans utan att ha något att göra. Men han håller ju ordning på sina leksaker, dom är välputsade och han har hållit nåt slags ankare mot vinden som väldigt få sysslolösa rikemansbarn lyckas med. Inte särskilt kultiverad – en något mera välklädd Björn Borg-typ."¹²¹⁸

Aje var gift 1967-1982 med modellen Grete Qviberg (1944-), 1986-2000 med modellen Gisela Schöön (1962-) och från 2004 med den syrienättade väderflickan på TV3 Bathina El-Soudi (1978-). Han har

¹²¹⁵ Svensk Damtidning, 1995:37. Citat ur: tidningen Viva. Odaterad.

¹²¹⁶ Bengt Michanek. Så lever Aje - vår mesta lyxlirare. Fib/Aktuellt, 1976:45.

¹²¹⁷ Husmodern, 1980:15.

¹²¹⁸ Claes J B Löfgren. Fram för lilla Märta. Månadstidningen Z, 1998:9.

sammanlagt nio barn, tre med vardera frun. Aje har 2008 publicerat en bilderbok om sitt familjeliv och sitt festande. Aje har starka åsikter om sitt familjeliv och var ett tag i veckotidningssammanhang känd som "familjefilosofen". En vän: "Han är från början en blyg, nästan skygg person, som fick göra våld på sig då han kom i sällskap. Det var först när han mötte Grethe som han liksom blev förlöst och blygheten sakta började försvinna. Men fortfarande [1980] händer det att han sitter bland kamrater på fester och knappast yttrar ett ord."¹²¹⁹

Din första man, Aje, som du var gift med i 18 år, är en av dem som fått skulden för kungens förmenta leverne bland "kaffeflickor". Vad såg du hos honom?

– Han var ung och oförstörd när vi träffades.

Har han och hans vänner någonsin blivit vuxna?

– Nej, det tror jag inte.

Den där flickkulturen började visst på Ajes segelbåt "Orm af Ingarö" (man kan se gamla bilder på kungen ombord på den i filmen om Sandhamnsligan) Den båten fanns redan på din tid. Var du medveten om vad som tilldrog sig ombord och tyckte du att det inte gjorde så mycket?

[Man anlidade unga killar som gick runt i hamnarna med förtryckta inbjudningar om fester, mest till tjejer.]

– Hade jag vetat det hade jag inte tyckt att det var okej.

Vem lämnade vem?

– Jag orkade inte längre. Och vi utvecklades åt olika håll.

Hade ni äktenskapsförord, och stämmer det att han inte talade med dig på 20 år?

– Ja. Jag tror att problemet var den där manliga stoltheten.¹²²⁰

Aje är med i klubben PILSK vilket enligt en källa skall uttolkas som Pojkar I Livets SlutsKede, förmodligen en passande benämning. Ett kärleksfullt kritiskt blogginlägg om Aje: "Det som fascinerar mig [mest] är kungens kompisar. Igår stod jag bakom Aje Philipson i kön på 7-eleven. Han hade en chockrosa lammullströja. Så modigt och helt stiligt nonchalant. Jag har även spottat honom i röda byxor och blå skepparkavaj, typ tio år före hela Östermalm började ha det. Jag älskar när äldre herrar i överklassen går Nybrogatan ner i röda byxor och ser helt mäktiga och självgoda ut samtidigt som 'I've got the power!' spelas i deras inre jukebox."¹²²¹

Anders Gustaf Lettström (1948-)

Anders Lettström är son till arkitekten Gustaf Lettström (1913-1999) och Ingrid Berthner (1921-2005). Fadern var en mycket framgångsrik arkitekt. Sonen är affärsman: utbildad arkitekt, jurist och ekonom. Från 1972 arbetade han som arkitekt i faderns firma och därefter i olika administrativa positioner. 1986 blev han vd i Reinhold fastighets och bygg AB och 1990 i Reinhold City AB. Det senare belånade sitt fastighetsbestånd i Stockholm över skorstenarna för att köpa ytterligare fastigheter i utlandet vilket 1992 tog en ända med förskräckelse. Året därpå köpte han in sig i fastighetskonsultbolaget Profi partners, sålde 1999 sitt aktieinnehav till CB Richard Ellis AB och satt under en övergångsperiod i styrelsen. Hans senare uppdrag tog alla slut 2011: 2003-2011 var han styrelseledamot i eventföretaget 2Entertain AB, 2006-2011 styrelseordförande i dotterbolaget Oscarsteatern AB och 2006-2011 styrelseledamot i Reinhold Polska AB.

Lettström har gått på Östra real. (Hans studentkortege blev omtalat. En lättklädd Pia Degermark hämtade honom liggande i en likbil.) Familjen äger sedan länge Sköldnora kungsgård i Upplands Väsby med goda jaktmarker. Lettström är liksom CG mycket intresserad av jakt. 2007-2011 var han ordf för svenska avdelningen av World Scout Foundation efter Sven Ragnar.

Lettström var 1978-1990 gift med fil kand Eva Marianne Dahlbäck (1947-) och från 1991 med Inga Christina Hjärpe (1960-), chef för Diös Stockholmsfastigheter med vilken han har två barn. En eller båda går på Lundsbergs internatskola.

Enligt elaka tungor gör Lettström ansiktslyftningar, besöker solarium för att dölja en sjuklig blekhet och färgar håret.

¹²¹⁹ Husmodern, 1980:15.

¹²²⁰ Cecilia Hagen. Det här är Grete Qviberg. Expressen, 2010-11-28.

¹²²¹ Kungavännerna. Erinas blogg, 2006-05-10.

*

Oavsett vad man tycker om Thomas Sjöbergs och Deanne Rauschers slutsatser tyder ”Den motvillige monarken” och dess efterspel på något osunt i samvaron mellan trion och CG. Det var för mycket av hemlighetsmakeri. För lite av självkänsla. Förmodligen kan det förklaras med att alla fyra har det gemensamt att vara en överklass på väg nedåt. Sverige har ju de senaste decennierna haft världens högsta ståndscirkulation vilken kulminerat i att adel som juridiskt begrepp avskaffades den 1 juli 2003. Det är inte bara arbetarklassen som förborgerligats utan även adeln – både bördsadel & penningdito – det är trångt i mitten. CG och hans ungdomskompisar är framgångsrika föräldrars inte fullt lika framgångsrika söner. Men det gäller att hålla stilen. Den kvarvarande gruppen kring kungahuset, Sveriges sista traditionalister, sticker verkligen ut. Jag hänvisar intresserade till ämnets kanon ”The Decline and Fall of the British Aristocracy” av David Cannadine 1990.